

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

11. An Confessarius possit imponere poenitentiam omnino liberam
faciendam arbitrio poenitentis? Et infertur, quod non requiritur semper ut
Confessarius injungat aliquod opus in particulari, sed ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

hoc ipsum praticare potest etiam in casu, quo poenitens non scit se lucratum esse, vel mox lucraturum Indulgentiam plenariam. Et quia tam multi Indulgentias partiales adipiscuntur ratione Concionum, aut Temporum ordinum Mendicantium, quæ ad eunt, & visitant. Item ratione Confraternitatum, Nominis Iesu, &c. Item ratione Confraternitatum, quibus sunt adscripti: itemque ratione ternæ salutationis Angelicæ, quam ad pullum matutinum, & vesperinum recitant. Hæc omnia Gobat, quæ magis late probat in *traict. de Iubileo, cap. 25. quest. 67. n. 170.* vbi me citato inter alia sic ait: Tenetur idem Confessarius imponere poenitentiam vindictivam, seu satisfactivam, quando non est ipsi satis probabile, obtinuisse poenitentem, vel mox obtenturum esse Indulgentiam, Argument. Concilij Tridentini, *sess. 14. cap. 8.* teneturque poenitens illam admittere quando similiter non habet probabilem coniecturam se positum, aut potiturum Indulgentiam, poenitentiam adæquante, Argument. eiusdem Concilij Tridentini, *loco citato*, potestatem ligandi Sacerdotibus concessam extendentis etiam ad poenitentiam iniunctionem, & communiter Doctores contra nonnullos. Si tamen probabiliter credat Confessarius, poenitentem iam consecutum aut mox consecuturum Indulgentiam plenariam, aut aliam æqualem poenæ ab ipso promeritæ, potest omnem poenitentiam, in quantum est vindictiva, seu punitiva, & satisfactiva, omittere, sicut & ob eandem causam poenitens etiam absque consensu Confessarii. Ita Gobat. Itaque in opinione Patris Gobat; potest, v. g. Confessarius imponere mane leuem poenitentiam in Confessione absque peccato, quia satis probabiliter existimat poenitentem sero, vel altero die lucraturum Indulgentiam plenariam in recitatione Angelica velpertina, stante Indulgentia plenaria concessa ab Adriano V I. omnibus Christi fidelibus, qui dictam salutationem Angelicam recitent: de qua Indulgentia vide etiam eundem Gobat me citato *cap. 30. q. 85. num. 690. cum seqq.* & me citato *Lezana in Summa Q. Regul. tom. 3. verb. Indulgentia, n. 20.* & me citato *Leandrum de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 149. 37.* & me citato *Marjam de Rhetia Cappucinum in Fasciculo Sacrament. Indulgentiarum, Elcobar virum doctissimum, & amicissimum, in Theol. moral. tract. 7. exam. 5. c. 8. n. 54* & *Layman* penes ipsum.

3. Et hanc Indulgentiam lucrari omnes Christi fideles, etiam si illam ignorent, satis alibi probavi, ex *Molina, Portel*, & aliis; quibus nunc addo me citato *Leandrum vbi supra*; & me citato *Gobat part. 1. cap. 14. quest. 48. n. 163.* & me citato *Martinum de S. Iosephi in monita Confessoriorum, tom. 1. lib. 1. tract. 6. de indulgentiis, num. 8.* *Quintanaduenam in Theolog. Mor. tom. 1. in Appendice, tract. 9. dub. 6. num. 1. & 6.* *Elcobar vbi supra.* *Thomam Leonardum Dominicanum in Theatro Sacratissimi Rosary, cap. 9. fol. 59.* *Pellizarium in Manuali Regul. tom. 2. tract. 8. cap. 5. num. 250.* & *Eminentissimum Dominum meum Cardinalem Lugo de Sacrament. Poenitentia, disp. 27. sect. 6. num. 81.* vbi firmat hanc sententiam, & respondet ad argumenta contraria: Ex quibus patet vt diximus, omnes Christi fideles lucrari Indulgentiam plenariam recitando post solis occasum tria Ave Maria cum versiculis solitis, etiam si nescirent, quod recitantes illas salutationes Angelicas Summus Pontifex concesserit Indulgentiam plenariam. Immo plus addo, secundum opinionem probabilem aliquorum; quod si quis recitavit sero in statu peccati mortalis dictas salutationes Angelicas, si postea mane v. g. redeat in gratiam, lucrabitur illam Indulgentiam plenariam *Adriani V I.* Et ita docet ex *Syl-*

nostro, *Paludano*, & *Navarro*, *Quintanaduenas in Theol. Moral. tom. 1. in Appendice tract. 8. dub. vlt. n. 5.* & me citato *Martinus de San Ioseph in monita Confessoriorum, tom. 1. l. 2. tract. 4. de Indulgentiis, n. 5.* & me citato *Bassæus in Floribus Theolog. vers. Indulgentia 2. num. 4.* *Pellizarius in manual. Regular. tom. 2. tractat. 8. cap. 5. sect. 5. num. 255.* cum *Cardinali de Lugo* & *Filiucio* penes ipsum, qui omnes hanc sententiam tanquam probabilem admittunt. Vnde pro casu nostro *Gabat de Indulgentiis, part. 1. cap. 12. quest. 44. n. 256.* fatetur hanc sententiam esse practicè valdè tutam, vt tam Confessarius circa poenitentia iniunctionem, quam ipse poenitens circa eius executionem, possint in praxi huic opinioni se accommodare. Et hæc omnia satis confirmant opinionem dicti Patris Gobat, quam supra adduximus, nempe, posse Confessarium in poenitenti vindictivis se leviter gerere cum poenitentibus, existimantem eos mox Indulgentiam aliquam lucraturos. Nec obstat quod difficilè quis scire potest se verè lucratum esse indulgentiam. Respondeo; licet raro, vel numquam possit constare integrè aliquem satisfecisse pro peccatis, vel Indulgentiam fuisse lucratum; dico tamen ad nostram rem sufficere quod probabiliter quis videatur, satisfecisse; cum probabilitas sufficiat, vt quis prudenter operetur. Et ita ex *Lugo*, & *Soto* docet *Tamburinus opus. de Confessione, lib. 4. cap. 1. §. 1. n. 6.*

4. Nota vero quod omnia superius dicta, à me tam diligenter observata sunt, non vt habenas laxarent Confessariis imponendi oscitanter, & ad libitum leues poenitentias in Sacramentali Confessione: Absit hoc. Sed postquam prudenter, & consideratis omnibus circumstantiis ex parte Poenitentis, satisfactionem imposuerunt, ne dent postea locum scrupulis, nec sinant ab ipsis vexari, sed quiescant ex doctrinis superius allatis. Itaque omnia superius dicta pro scrupulosis tantum admittenda esse puto, quibus aliqua conceduntur, & permittuntur, quæ aliis nec concedi, nec permitti possunt, ac debent.

RESOL. XI.

An Confessarius possit imponere poenitentiam omnino liberam faciendam arbitrio poenitentis?

Et inferitur, quod non requiritur semper, vt Confessarius iniungat aliquod opus in particulari, sed sufficit, vt dicat, impono tibi pro poenitentia, quicquid bodie, vel hac hebdomada, vel mense feceris.

Et an tamen ex voluntate Confessarii, & ex iusta causa possit poenitentia impleri per alium, & sum effectum ex opere operato in eo, pro quo impletur, sortiri? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 82.

§. 1. **N**egatiuè ex *Vasquez* respondet *Turrianus* *Sup. hoc inf. in Ref. 37. §. Noca* tertio, & *cursimè* in alio versiculus not.

Deinde prædictus modus ligandi non quadrat in sententiam: sententia enim iudicis iusta ligat, & aliàs non est sententia, sed consilium iudicis; ergo, &c. Vide etiam *Petrum Fay de poenit. in addit. ad 3. part. q. 15. art. 1. disp. 4.*

2. Sed his non obstantibus affirmatiuam opinionem docet *Villalobos in Summa, tom. 1. tract. 9. disp. 77. n. 2.* vbi sic asserit. *Ha se de aduertir, que no esta obligado el Confessor a dar siempre la poenitencia por via de precepto, que algunas vezes basta de xir, si hissiere des tales, y tales buenas obras, yo os la doy en poenitencia, que con esto por virtud de las llaves se levanta de punto aquella satisfacion, y esta muy en uso*

Dd entre

entre Confessores. Ita ille, & ante illum Filiucius tom. 1. tract. 8. c. 2. n. 37. & Fagundez pr. 2. lib. 9. cap. 3. num. 11. Henriquez lib. 5. de Penit. c. 2. n. 5. & Suarez tom. 4. disp. 38. sentent. 3. n. 2. qui citat Paludanum, Sotum, Victoriam, Ledefnam, & alios. Et ratio est, quia Sacerdos imponendo in tali pacto poenitentiam ligat, & soluit; ligat quidem, quatenus necessitatem huius poenitentiae imponit, non simpliciter, sed ad hunc finem, consequendi ex opere operato remissionem poenae per hoc Sacramentum: soluit autem, quatenus facienti talem poenitentiam, commutat poenam purgatorij in faciliorem poenam, quae per se, & sine virtute clavium necessaria esset. Vnde ex his colligitur pro praxi, vt optime obseruat Villalobos *ubi supra*, quod optimi Confessarii semper in absolutione deberent addere illa verba, *quidquid boni egeris, aut mali sustinueris, &c.* Ex his etiam inferitur eum Fagundez *ubi supra*, cap. 5. n. 1. quod non requiritur semper, vt Confessarius iniungat opus in particulari, sed sufficit si dicat, praesertim personis spiritualibus. Impono tibi poenitentia quidquid hodie, vel hac hebdomada, vel mense boni feceris.

Sup hoc la-
tissime supra
in Ref. 7. & in
caeteris alijs
Ref. & 66.
eius pume
not.

Sup hoc in-
fra in Ref. 37.
§. Nota quod
to, & in Ref.
45. Nota Pas-
qualigum.

3. Notandum est etiam hic obiter contra eundem Turrianum *dub. 3.* Vasquez, & Martinum Ledefnam, posse poenitentiam ex voluntate tamen Confessarii, & ex iusta causa per alium impleri, & suum effectum ex opere operato in eo, pro quo impletur, sortiri, quia hoc modo impletur semper intelligitur actus personalis poenitentis, quatenus ad illius petitionem, & preces fit, & vt sic potest esse suo modo pars Sacramenti suscepti, & hoc debet fieri à Confessario à principio, quando imposuit poenitentiam, & in actu confessionis. Et ita hanc sententiam docent Fagund. *prax. 2. lib. 9. c. 4. n. 12. & 13.* Filiuc. *ubi supra*, n. 58.

RESOL. XII.

An aliquando sit conueniens imponere poenitentiam implendam per opus alias preceptum?
Et an, si Sacerdos imponat ieiunium absolute, satisfaciatur poenitens per ieiunium, per quod aliunde tenetur?
Et quid, si Confessarius precipiat, vt in diebus festis dua Missa audiantur, vel quando elemosyna iniuncta sit, an intelligendum sit, Missam, quae in precepto est, & elemosynam quomodocumque factam, etiam comprehendere velle? Ex part. 3. tract. 4. Resol. 83; alias 84.

Sup hoc in-
fra in Ref. 37.
§. Notandum
secundo.

§. 1. **D**idacus Nugnus in *addit. ad 3. p. q. 1. art. 1. disp. 2. concl. 2.* docet id non esse conueniens, & Confessorem imponentem talem poenitentiam peccare venialiter, si confessio sit de venialibus; & mortaliter, si confessio sit de mortalibus, & probat hanc opinionem tribus argumentis.

2. Sed contrariam sententiam prorsus tenendam esse existimo, quam aduersus Nugnum tenet nouissimè Turrianus de Penitent. *disput. 37. dub. 2.* Suarez, Vasquez, Henriquez, quibus ego addo Layman in *Theolog. moral. lib. 5. dub. 6. cap. 1. §. num. 10.* Villalobos in *summ. tom. 1. tractat. 8. cap. 2. num. 46.* Fagundez *pr. 2. lib. 9. cap. 5. num. 8.* Thomam à Iesu in *el Tribunal de la Consciencia, tract. 2. c. 2.* asserentes, posse hoc expedire vt saltem ex parte aliquid poenitentiae imponatur per opus preceptum implendum, considerata poenitentis dispositione, & infirmitate. Et certe cum opus precepti sit satisfactorium, atque aded possit per illud perfici Sacramentum, & opus eleuans vt sit satisfactio sacramentalis, non apparet quare non possit aliquando à Confessore iniungi iuste virtute clauium.

3. Notandum est tamen hic non debere imponi regulariter pro satisfactione sacramentali opera debita precepto aliquo. Vnde inferitur, quod si Sacerdos imponat ieiunium absolute, non satisfaciatur poenitens per ieiunium ad quod aliunde teneretur, mens enim, & intentio Sacerdotis in hoc casu est prescribere ieiunium plenè liberum, nisi ex verbis Confessarii, vel rei circumstantis contrarium colligi possit. Puta si Confessarius precipiat, vt diebus festis dua Missa audiantur, intelligendus est, Missam, quae in precepto est, etiam comprehendere velle. Item si cui certa elemosyna iniuncta fuit, si satisfaciatur etiam, dando extremè indigenti. Cum enim casus iste extraordinarius sit, & raro contingens, non videtur Confessarius eum excludere voluisse, ne alioquin poenitens nimis fortasse grauetur duplicem elemosynam dando. Et sic docet Petrus Fay de *penit. in addit. ad 3. part. q. 1. art. 1. disp. 2. concl. 1.* Layman in *Theol. moral. lib. 5. tract. 6. c. 1. §. n. 10.* Coninch de *Sacram. disp. 10. dub. 8. n. 69.* & alij *ubi supra*, quidquid in contrarium asserat Sotus in *4. dist. 1. c. quæst. 2. artic. 1. in fine*, vbi sic distinguit. Si obligatio faciendi elemosynam superuenit post confessionem, sufficit illa elemosyna ad implendam obligationem poenitentis; secus si antecessit. Sed hanc distinctionem merito impugnant Suarez, Turrianus, & Fagundez. Nam quid quæso refert; quod obligatio antecedit, vel subsequatur.

RESOL. XIII.

An Confessarius possit imponere sub poenitentia, quod sacra Eucharistia non suscipiatur?
Ex quo etiam deducitur, an expediat Prelates Religionum priuare susceptione Eucharistiae suos subditos causa illos mortificandi; nec id expediat Confessarius erga suos poenitentes?
Et docetur, quod Communiones, quae ex consuetudine praescriptae sunt fieri, potest Prelatus imperare; quae vero praescriptae non sunt, non possit iubere quia ad id, quod est super Regulam, non potest obligare.
Etiamque notatur, quod sumptio Eucharistiae possit imponi sub poenitentia, sed eam acceptare non tenetur poenitens. Ex part. 3. tract. 4. Ref. 114. alias 115.

§. 1. **H**æc quæstio nostris temporibus fuit in Hispania inter viros doctos summo peragitata, & affirmatiuum sententiam docuit Salazar *tract. de frequent. commun. cap. 1. §. 1.* vbi sic asserit. *El sentimiento de la Iglesia vniversal es y ha sido siempre, que el Confessor puede imponer por penitencia la dilacion de la Comunión si ay iustas causas para ello, y que muchas vezes la suele auer. No puedo citar por esta sentencia ninguno en particular, porque nadie la ha tratado en terminos; & post multas rationes, quas adducit, tandem sic concludit. Se collige claramente que aunque en la especulacion podamos tener diuersos paracres, però en quanto à la pratica todos hemos de conuenir en que el penitente à quien su Confessor le mandare en penitencia de sus culpas, que no conuulgue, siempre estara obligado à obedecerle. Porque el dicho Confessor para dar la penitencia es superior, y la que le impone es siguiendo opinion probable, y assi aunque para las escuelas sea este punto de controuersia de argumento y disputas, para los poenitentes, no es materia de duda ni consultacion. Ita ille.*

2. Sed his non obstantibus contrariam sententiam docet Sancius in *selectis, disputat. 33. per totam*, quia cessatio operis virtutis nullius est entitatis, nec penalitatis materialis requiritur ad Sacramentum, & consequen